

Av. Taner SAVAŞ

hukuk köşesi

İNŞAAT MÜHENDİSİNİN SORUMLULUĞUNUN ZAMAN AÇISINDAN SINIRI

Uygulamada istikrar kazanmış Yargıtay kararları, inşa sürecine herhangi bir şekilde dahil olduğu bir yapının hasarlanması durumundan kusurlu bulunan inşaat mühendisinin meydana gelen zarardan sorumlu tutulmasını öngörmektedir.

Dolayısıyla inşaat mühendisinin yapı müteahhidi, şantiye şefi, proje müellifi olarak yahut başka bir surette inşasında görev üstlendiği bir yapının hasar görmesi halinde, kusuru varsa ortaya çıkan zarardan sorumlu olacaktır. Diğer bir ifadeyle inşaat mühendisi yürüttüğü faaliyetten doğan zararları tazmin etmekle yükümlü tutulmuştur.

Ancak inşaat mühendisinin bu sorumluluğunun zaman açısından sınırlanması, diğer bir ifadeyle inşaat mühendisinin sorumluluğunun ne kadar süreyle sınırlı olacağı ve bu sürenin hangi andan itibaren işlemeye başlayacağı konusunda uygulamada önemli sorunlar bulunmaktadır.

Öncelikle şunu ifade etmek isteriz ki, uygulamada istikrar kazandığımız ifade ettiğimiz Yargıtay kararları Kocaeli ili ve çevresinde meydana gelen depremle ilgilidir. Fakat bu olayla ilgili olarak verilen kararlar, hasarlanacak tüm yapılara uygulanacak niteliktedir.

Her sorumluluğun zamansal açıdan bir sınırı olması gerekir. Çünkü üzerinden çok zaman geçen bir olayın tetkiki zorluk arzedeceği gibi borçlu da borcunu gereği gibi ifa ettiğine dair delilleri yahut emareleri ilelebet saklayamayacaktır.

Örneğin bir projeyi tamamen sona erdirip teslim eden bir kişinin, bu proje ile ilgili ayrıntıları ve belgeleri ilelebet hafızasında ve arşivinde tutması mümkün değildir. Belirli bir zaman sonra söz konusu projeye ilgili ayrıntıları hafızasından ve arşivinden silebilmelidir. İşte bu zaman aralığı zamanaşımı süresini ifade etmektedir ve kuşkusuz ki bu sürenin makul olması gerekmektedir.

Uygulamada yapının hasarlanması durumunda belirli bir zaman aşımı süresinin uygulanacağı yargıtayca kabul edilmekte, ancak bu sürenin işlemeye başlayacağı an, sürenin sınırsız bir hale dönüşmesine neden olmaktadır.

Yargıtayın istikrar kazanmış içtihatlarında bir yapının deprem veya benzeri bir nedenle hasar görmesi halinde, zaman aşımı süresinin hasarın gerçekleşmesinden itibaren başlayacağı kabul edilmektedir. Yüksek mahkemeye göre örneğin 1950 yılında inşa edilen yapının 2005 yılındaki depremde yıkılması halinde, zaman aşımı süresinin 2005 yılından itibaren işlemeye başlayacağı belirtilmektedir. Dolayısıyla böyle bir olayda inşaat mühendisi 55 yıl sonra bile meydana gelen hasardan sorumlu tutulabilmektedir.

Bu durumda da şu sorular akla gelmektedir;

* 1950 yılında inşası sürecinde bulunduğu yapının hangi şartlarda nasıl yapıldığını ne derece hatırlayabilecektir, kendi lehine olan delillere ulaşabilecek midir, kendini gereği gibi savunabilecek midir?

* Ülkemizde birçok yapıda inşaat sona erdikten sonra değişiklikler yapılmaktadır, kullanılabilir alanın genişletilmesi için, yapıyı kullananlar kolonların dahi kaldırıldığı gözlemlenmiştir. Yıkılmış bir yapıda, enkaz incelenerek böyle bir değişiklik yapıp yapılmadığı saptanabilir mi? Yapıya, inşaat tamamlandıktan sonra yapı sahibi tarafından yapılan müdahaleler denetlenebilecek midir? Yoksa bunlardan da inşaattan elini çekmiş olan inşaat mühendisleri mi sorumlu tutulacaktır?

Özellikle Yargıtay uygulamasında meydana gelen hasarlardan, yapının inşası sürecine katılan inşaat mühendisinin kusur oranı ne olursa olsun, zarar görene karşı ortaya çıkan hasarın tamamından sorumlu tutulduğu da gözetildiğinde zaman açısından bir sınırlama getirilmesinin ağır sonuçları oluşmaktadır.

Kanaatimizce, yargıtayın haksız fiili sorumluluğu gibi genel hukuk kurallarından yola çıkarak vardığı sonuç, inşa faaliyetine uygun düşmemektedir. Mesleğin kendine özgü durumu da değerlendirilmek suretiyle inşaat mühendisinin inşası sürecinde herhangi bir şekilde bulunduğu yapıların hasar görmesi nedeniyle ortaya çıkacak zararları tazmin yükümlülüğü, zamansal sınırlama açısından yeniden düzenlenmelidir.